

"Evdeki Hayalet" filminden bir korku sahnesi: Acaba böyle olaylar, gerçekten olabilir mi?

BİLİMİN AÇIKLAYAMADIĞI OLAYLAR

HAYALETLER GERÇEK Mİ?

- Birçok okuyucu için şu iki konu bir yenilik olacaktır: Birincisi; parapsikologların hayalet olaylarını mümkün sayması, ikincisi; henüz işin başında olmalarına rağmen, hemen hemen doğal açıklamalarda bulunabilmeleridir.

Denise FERCHOW

Lütfen şöyle bir olayı gözünüzün önünde canlandırın: Evinizde yalnız oturuyorsunuz ve çevrede hiç kimse yok. Tam o sırada bardaklar raflardan yuvarlanmaya başlıyor, resimler duvardan düşüyor. Kapı kendi kendine açılıp tekrar kapanıyor. Odaya taşlar yağıyor ve pencerelere vuruluyor. Acaba bu işin ardında kim olabilir?

İlk çağlardan beri böyle olaylardan söz edilir. Halk bunların "hayalet"lerin işi olduğuna inanmaktadır ama, günümüzde çoğu okuyucu böyle bir şey olmadığını ve bunun boş bir inançtan öteye geçmediğini düşünecektir.

Gerçekten de şimdiye kadar hiç kimse hayaletlerin varlığını inandırıcı biçimde kanıtlayamamıştır. Diğer taraftan, zaman zaman olağandışı ya da esrarlı olaylarla karşılaştıklarını ileri süren insanlar ortaya çıkmaktadır. Bu da, konunun üzerine gitmemiz için yeterli bir nedendir.

Hayaletleri ciddi olarak ele alan tek bilim, parapsikolojidir. Bu bilimle uğraşanların sayısı fevkalâde azdır. Bütün dünyada sadece üçyüz kadar bilim adamı, parapsikologların meslek birliği olan "Parapsychological Association" a üye bulunmaktadır. Bunlardan da ancak iki düzine kadar üniversitelerde görevli olarak çalışmaktadır. Bundan dolayı parapsikolojinin bilim olarak kendini pek gösterememiş olmasına şaşmamak gerekir.

Almanya'da, özellikle Freiburg Üniversitesi hayalet olaylarıyla ilgilenmektedir. Her yıl buraya, araştırma yapmaya değer iki-üç hayalet olayı bildirilir. Bundan sonra kapalı kapılar ardında çalışmalara devam edilir. Bu konuda Psikoloji ve Sınır Bilimler Enstitüsü'nden psikolog Eberhard Bauer şöyle diyor: "Biz hayalet olaylarını elimizden geldiğince zehirli eczalar dolabında saklar ve halka çok kontrollü olarak yansıtırız".

Enstitünün bu derece sakıncan davranmasının nedeni, böyle olaylarla karşılaşanları korumaktır. Hayalet haberleri her zaman büyük yankı uyandırır. Bir de uzmanların düzmece hayaletlerle aldatıldığı ortaya çıkarsa, durum çok can sıkıcı olur.

Hayalet araştırmalarının en çarpıcı örneği, 1967'de büyük heyecan uyandırmış bir olaydır. Olay, Yukarı Baviera'da bulunan Rosenheim'deki bir avukat bürosunda geçmişti. Olaya tanık olanlar, büroda görünür hiçbir neden olmadan sigortaların yerlerinden fırladığını, elektrik ampullerinin patladığını, neon tüplerinin yuvalarından oynadığını görmüşlerdi. Aynı zamanda konuşma kaydedicisi, bürodan söz konusu zamanda hiç kimse telefon etmediği halde, hep konuşma yazıyordu. Posta idaresi ve suç masası polisleri çaresiz kalmışlardı. Sonunda Freiburg'taki "Psikoloji Sınır Bilimleri ve Psikoloji Sağlık Enstitüsü'nün Müdürü Hans Bender yardımı çağrıldı.

Hans Bender'in dikkatini çeken nokta bütün bu açıklamaları olanaksız olayların hep ondokuz yaşındaki büro yardımcısı Annemarie S.'in orada bulunduğu zamanlarda ortaya çıkmasıydı. Bender, önce bir sahtekârlıktan şüphelendi ve bu tür olayları meydana getirebilecek gizli elektrik devreleri gibi delillerin peşine düştü. Kendisine yardımcı olan iki fizikçi ölçü aletleri getirdiler ve Bender de ayrıca kameralar ve ses alıcı cihazlar yerleştirdi.

Bu arada, en az kırk kişi büroda çeşitli olaylarla karşılaşmışlardı. Resimler tersine çevriliyor, çekmeceler yazı masalarından dışarı fırlıyordu. 175 kilo ağırlığındaki bir dosya dolabı, dayandığı duvardan kendi kendine 30 santim kadar uzaklaşmıştı.

Bender ve fizikçiler, sistematik olarak mümkün bütün doğal nedenleri eleddiler. Sonunda, bu hayalet olaylarını doğu-

ran kimsenin Annemarie olduğu kesinleşti. Bu konuda toplanmış olan bilgiler o kadar incelikli ve ayrıntılıydı ki, hiç kimse bütün gözlemcilerin ve bilim adamlarının hayale kurban olduklarını iddia edemezdi.

Aynı derecede etki yaratıcı bir olay, Scherfede olayıdır. Adını Kassel'in batısında 3000 nüfuslu bir yer olan Scherfede'den almış olan, bu nedeni açıklanamamış olay, 1972-1973'te geçmiştir. Scherfede'deki tek ailenin yaşadığı bir evde önce banyoda, sonra mutfakta ve diğer odalarda su birikintileri meydana gelmişti. Teknisyenler su ve kalorifer borularını gözden geçirdiler, fakat hiçbir sızıntı yeri bulamadılar. Sonra duvarda rutubet lekeleri oluştu, zemin kuru olduğu halde halılar ıslanmaya başladı. Daha sonra olaylar hızlandı. 20 ilâ 30 dakikada bir, evde yeni su birikintileri meydana geliyordu. Yalnız bütün bunlar sadece aile fertlerinin, yani anne, baba ve 13 yaşındaki Karin'in evin bir başka yerinde oturdukları zaman ortaya çıkmaktaydı.

Bir gün, iki ev ileride oturan komşular koşu koşu geldiler: Evin ikinci katını sular götürmüştü ve merdivenlerden aşağıya seller akıyordu. Aynı şey, başka iki evde de görüldü ve hayalet olayı üç gün sürdü.

Freiburg ekibi olay yerine geldiği zaman, araştırmalarını hızla ailenin kızı Karin üzerinde yoğunlaştırdı. Karin'in misafir olduğu evlerde tuvalete gitme alışkanlığı vardı. İki kere-sinde, tam Karin banyoyu kullandığı zaman su birikintilerinin oluştuğu gözlenmişti. Karin, yandaki komşu evinin tuvaletine hiç uğramamış olduğu için, bu ev sağlam kalmıştı. İşte, bir kızın hayalet olaylarına yol açtığı bir başka durum.

Görüldüğü gibi, hayalet olaylarının varlığına bir sürü delil vardır. Ancak, bir araştırmacının, bu gibi olayların nasıl meydana geldiğini cevaplandırmadan önce, bazı problemlerle karşılaşacağını belirtmeliyiz.

Birinci problem, bildirilen olayların % 95'inde ikinci bir incelemeye gerek kalmamasıdır. Bazı yaşlı hanımlar inanılmaz olaylar bildirmekte ve aslında sadece biraz konuşup dertleşmek istemektedirler. Ya da, yeni bir eve taşınması gereken alleler eski evleri için hayalet söylentileri çıkarmaktadır.

İkinci problem, insanların çoğunlukla hayalet olaylarından ancak bu olaylar geçtikten sonra söz etmesidir. Bunun anlamı, araştırmacının olayı artık doğrudan doğruya gözleyemeyeceği ve ancak tanıkların ifadelerini dosyaya geçirerek, olanı yerinde çekilecek film ve fotoğraflarla yeniden canlandırmaya çalışmak zorunda kalacağıdır.

Üçüncü problemin adı "aldatmacılık"tır. Pekçok insan da kendini gösterme isteği, şakacılık ve bazılarında da olaylardan kazanç sağlama hırsı vardır. Diğer bazıları da ruh hastasıdır ve gerçekle hayali birbirinden ayırma gücünü kaybetmişlerdir. Birçok kimse de, bir hayale aldanıp aslında hiç olmamış bir şeyi olmuş sanabilmektedir.

Ne zaman hayalet olaylarından bahsedebiliriz ve bunları nasıl tanımlayabiliriz? Parapsikoloji, genellikle nedeni açıklanamamış gürültüler, cisimlerin anlaşılmasız biçimdeki hareketleri ve eşyanın kapalı yer ve kapılardan kaybolup yeniden görünmesini bu başlıkta toplamaktadır.

Anılan olaylar, en sık olarak "olay yaratıcısı" ya da "olay etkeni" diye adlandırılan, çoğunlukla genç bir kişinin varlığı ile yer ve zaman açısından ilişkili olarak ortaya çıkıyor.

Günümüzde bilim adamları bu olayların RSPK (Recur-

Yazıhanesinde haftalarca "hayalet olayları"nın geçtiği avukat Karl A.. Bu olayları yaratan kişinin, kendi yardımcısı Annemarie S. olduğu belirlenmiştir.

rent Spontaneous Psychokinesis= Tekrarlanan Anı Psikokinez) olarak yorumlanabileceği noktasından hareket etmektedirler. Psikokinez kavramı, fiziksel olayların örneğin cisimlerin hareketinin bir kimsenin irade ve isteği ile meydana geldiği durumları içine alır. Bunun anlamı, olayın, cisme dokunmaksızın ve şimdiye kadar bilinen enerjilerin etkisi olmaksızın ortaya çıkmasıdır.

Hayalet olaylarını bilimsel olarak incelemek fevkalâde zordur, çünkü olaylar aniden meydana gelmekte ve nisbeten kısa sürmektedir. Bu olayları yapay olarak yaratmak ve laboratuvarında denemek olanağı olmadığında, sağlam sonuçlara varmak pek mümkün olamamaktadır.

Ne biçimde ortaya çıkarsa çıksınlar, hemen bütün hayalet olaylarında görülen psikolojik ortak özellikler vardır. Freiburg'lu fizikçi Walter Von Lucadou, şu dört ana özelliği saptamıştır:

a) Şaşkınlık dönemi: Olaylar genellikle şaşırtıcı biçimde ortaya çıkar ve dramatik olarak gelişir. Olaylarla karşılaşanlar dış nedenler (örneğin Rosenheim olayında elektrik akımı ya da Scherfede olayında boru delinmesi) aradıkça, olaylar gitgide yoğunlaşır. Bu arada polise ve itfaiyeye, teknisyenler v.s. gibi bilirkişilere haber verilir.

b) Sürünceme dönemi; İlk defa olarak, olayın olağanüstülüğü konusunda bazı kuşular beslenmeye başlanır. İnsanlar kişisel eğilimlerine göre cinler, ölümlerin ruhlarını, cadılan ya da hayaletleri bu olayların ardında aramaya kalkışır. Çoğunlukla bu sırada basın ve parapsikologlar devreye girer.

c) Beklenti gerilimi dönemi: Olayla ilgilenen çevrede "bir şeyler olacak" gerilimi başgösterir. Ancak bu beklenti gerilimi arttıkça, olaylar tavsamaya başlar. Şaşırtıcı olaylar görmek için gelmiş olan ziyaretçiler olay yerinden ayrılmaya baş-

larlar. Çok kere işte bu sıralarda, hayalet olayına neden olan kişi olayı yaratırken gözlemlenebilir.

d) Giderim dönemi: Açıkça ortada bir kandırma olduğundan söz edilmektedir. Olaya kanşmış olanlar kamu yayın araçları tarafından suçlanmakta ve alaya alınmaktadır. Bazı hallerde olay tanıkları da eski ifadelerinden dönmektedir.

Şimdiye kadar belirleyebildiğimiz şey, hayalet olaylarının klasik fiziğin günümüzdeki olanakları ile açıklanmasının mümkün olmadığıdır. Belirleyebildiğimiz diğer bir konu, bir gerilim altında bulunan kimselerin hayalet olaylarına yol açabilecekleridir. Bu kimseler (bilinç altında) çevrelerine çok önemli bir şeyi iletme gereksinimi duymaktadırlar. Bunu yaparken başkalarıyla normal iletişim yollarının, örneğin konuşma, anlatma ve görüşme olanaklarının kesintiye uğramış olması önemli bir noktadır.

Bir kere hayalet olaylarına neden olan kimseyi ortaya çıkardıktan sonra, onu buna iten nedenleri mantıklı bir biçimde açıklamak nisbeten kolaydır. Bu olayları meydana getiren kişilerin ruh sağlığı araştırmaları, onlarda hep şu ortak özellikleri belirlemiştir: Çevresindekilerle uyumsuzluğa düşme, ruhsal denge bozuklukları, çabuk heyecanlanma ve üzücü olaylara katlanma gücünün azlığı.

Yalnız böyle kimselerin bu işleri nasıl becerdiği sorusu ilgi çekicidir ve şimdilik bu konu karanlıkta kalmaktadır. Hayaletler de karanlıktan hoşlanırlar.

Hayalet olaylarının çoğunluğunda biraz delidoluluk, biraz "yumurcak azgınlığı" göze çarpmaktadır. Olaylarda kırma-dökme unsuru ön plandadır. Buna karşı, ilk bakışta hayalet olayı gibi görünen diğer bazı şaşırtıcı olayların, bir şeye yöneltilmiş gibi olduğuna dikkat edilmiştir.

İnsanlar bazen yakınları olan birinin ölümüyle aynı anda meydana gelen garip olaylardan bahsetmektedirler. Böyle anlarda aynalar kırılmakta, resimler duvardan düşmekte, saatler durmaktadır. Hatta kötü olay habercisi gürültülerden, patırtılardan, tıkrırtılardan ve ayak seslerinden söz ediliyor.

Bunlara tipik bir örnek verelim: Bir pazar sabahı saat doğru daire kapısına vuruluyor. Anne ayağa kalkıyor; kapıyı açıyor, fakat kimseyi görmüyor. Bunun üzerine merdi-

Uçan bir masa, devrilen bir abajur: Birçok insan böyle olayları gördüğünü iddia etmekle birlikte, uygulamada bunların resmini çekmek hemen hiç mümkün olmamaktadır. Burada filmde bir sahne görüyorsunuz.

ven ışığını yakıp, aşağıya iniyor. Orada da hiç kimse yok. Çocuklar da bu tuhaf gürültülerden uyanmışlar ve korkularından yorgun başlarının üzerine çekmişler. Anne tekrar daireye döndüğü zaman: "Herhalde kötü bir şeyler oldu" diyor. Daha öğle olmadan, babanın ölüm haberi geliyor. İşyerinde bir beyin kanaması sonucunda hayatını kaybetmiş.

Parapsikologların fiziksel etki ya da iletim olayları dediği bu olaylar, hayalet olaylarından açıkça farklıdır. Çoğunlukla sadece bir kere olurlar ve çok kısa sürerler.

Bu iletim olaylarının bir başka çeşidi, belirli bir anda bir ya da birçok saatin durması ve kısa bir süre sonra aileden birinin ölüm ya da kaza haberinin gelmesi şeklinde görülmektedir. Burada dikkati çeken, "saat"ın başlı başına bir önemi olmaması, sadece bir "sembol" olarak algılanmasıdır. Saatin kalbin atışını andırarak tiktakları, "hayatın saati"ni sembolize etmektedir. Saatin durması ise, aileden birinin hayatının sona erişinin ifadesidir.

Fiziksel etkilerin yandan çoğu eşyalar aracılığıyla değil, gürültülerle iletilmektedir. Gürültülerin başlıca görevi, dikkatleri çekmektir. Çoğunlukla gürültünün biçimi ile uzaklarda gerçekleşen olay arasında özel bir ilişki vardır. Örnek bir olay: Dört kişi büyük odada uyuyor. Gece hepsi birden şiddetli bir su şınlısıyla uykularından uyandırılıyorlar. Sanki biri büyük tuğla ocağın üzerine çıkmış ve suyla dolu kovaları deviriyor gibi bir ses duyulmakta. Büyük baba etrafa bakıyor, ancak yerde sudan iz yok. Birkaç gün sonra bir mektup alıncaya kadar hiç kimse bu garip olayı açıklayamıyor. Gelinden gelen mektupta ailenin büyük oğlunun o gece ağır bir kaza geçirdiğini öğreniyorlar. Bir dökümhanede işçi olarak çalışırken eritme ocağının delinmesi sonucunda çok ağır şekilde yanmış.

Durum şimdi aydınlanıyor: Dört kişinin duyduğu sesler, bir eritme ocağının delinmesi sırasında meydana gelen seslere benzemektedir. O halde, haberi gönderenin iletme istediği şey ile, kendini belli etme biçimi arasında sıkı bir ilişki vardır.

Bu konu, şimdi vereceğimiz örnekte daha da açık olarak görülmektedir: Frank annesine kristal bir kase hediye etmişti. Kısa bir süre sonra 60 kilometre ötede oturan büyük-baba ve büyükannesini ziyarete gitti. Evdekiler allece baba kahvaltısını yaparken, kristal kase birdenbire ikiye bölündü. Frank'ın annesi: "Aman Yarabim, Frank öldü!" diye bağırdı. Gerçekten de Frank o anda geçirdiği bir trafik kazasında ölmüştü.

Anılan olayı, hayalet olayları araştırmacıları şöyle açıklamaktadır: "Oğul annesine bir "imdat çağrısı" gönderiyor. Normal iletişim yollarını kullanmak bu durumda olanaksızdır. Kendisini belli etmek üzere, annesine olan duygusal ilişkisini temsil eden bir cisim seçiyor."

O halde bu, Frank'ın annesine normal yollardan bilgi iletmesine olanak bulamamasından doğan bir çaresizlik davranışı idi.

Bu sonuca, Rosenheim ve Scherfede hayalet olayları konusunda da varabiliriz: Her iki olaydaki kızlar, normal iletişim kuramadıkları için (bilmeksizin) psikokinetik yollara başvurdular. Dolayısıyla; hayalet olayları, ancak belirli bir hedefe normal yollardan erişilemediği zamanlarda uygulanan çare bulma davranışlarıdır.

Yine de, bununla olayın nasıl yaratıldığı ve bir kimsenin psikokinetik etkileri nasıl yarattığı açıklanamamaktadır. Aca-

FOTOĞRAFIN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Bildiğiniz gibi dergimizin bu köşesinde her ay bir resim yayınlayarak, ne olduğunu bulmanızı, üzerinde düşünmenizi amaçlıyoruz. Böylece düşünerek oyalanmanızı sağlamaya çalışıyoruz. Bir sayı sonra da fotoğrafın ne olduğunu açıklayarak tahmininizi kontrol etme fırsatı veriyoruz. Ancak zaman zaman da hatırlatma yaparak gerek dergimizi yeni almaya başlayan okuyucularımıza köşe ile ilgili bilgi vermek, gerekse yayınladığımız fotoğrafların ne olduğunu tahmin ederek bize ileten okuyucularımıza köşemizle ilgili herhangi bir ödül ya da yarışmanın olmadığını duyuruyoruz.

Geçen sayımızda yer alan küçük fotoğraf, görmeye alışık olduklarımızın dışında yapıya sahip kar kristalleridir.

Yukarıda yer alan fotoğraf da bu sayımızda, üzerinde düşünmenizi amaçladığımız konuya aittir. Bakalım ne olduğunu bulabilecek misiniz.

ba fiziksel enerjiye çevrilebilen bir ruh enerjisi var mıdır?

Ruh enerjisi teorisi hiç de yersiz sayılamaz. Bir örnek olarak, insanın "öfke dolu" olduğu zaman davranış ve tepkilerinin nasıl olduğunu göz önüne getirmek yeter. Öfke ve umutsuzluk hallerinde çoğu kere hiç bilmediğimiz güçler kazanırız. Bütün bunlar aslında beyin, sinirler ve kaslar yoluyla vücut enerjisine çevrilen birikmiş ruhsal enerjiden başka bir şey değildir.

O halde, bir kimse ruhsal enerjisini bir cisim üzerinde yoğunlaştırarak cismi hareket ettirebilir ve bu şekilde bir hayalet olayına neden olabilir. Yalnız bu güç, kilometrelerce uzaktan nasıl etkili olabilmektedir? Bu konuda parapsikologlar iki yeni varsayımda bulunmuşlardır:

a) Ruhsal enerji yer ve zamandan bağımsızdır.

b) Ruhsal enerji gönderici değil, alıcından çıkmaktadır.

Bunu son örneğimize uygularsak şu sonuca varırız: Anne, telepatik olarak Frank'a bir şeyler olduğu haberini alıyor, korkuya kapılıyor ve sonra zaten birikmiş ruhsal enerji olan bu korkuyu, bir dış eyleme çeviriyor. Dolayısıyla, kâseyi parçalayan annedir. Oğlunun öldüğünü haykırması, sadece zaten bilinçdışı olarak haber aldığı durumun bir ifadesinden ibarettir.

Bütün bu varsayımlar, elbette ki hayalet olaylarının ve olayların iletiminin fiziğin günümüzde kabul edilen ilkelerine açıkça ters düştüğü gerçeğini değiştiremez. Ruhsal enerjinin varlığı bugüne kadar kanıtlanamamıştır. Ancak bilimde henüz gerçekten olup olmadığını kimsenin bilmediği olayları araştırmak olağan sayılmaktadır. Zaten, maddenin varsayılan asal yapıtaşları kuvarkları ya da çekim parçacığı olan gravitonları arayan fizikçiler de aynı şeyi yapmaktadır.

Hayalet olaylarının mümkün olduğunu gösteren bilimsel bir delil yoktur. Bununla birlikte, bu olayları bilimsel olarak çürüten bir delil de bulunmamaktadır. Klasik fiziğin dünya görüşünün, kuantum mekaniği ve relativite teorisiyle temelinden sarsılışından beri, hiçbir fizikçi şimdiki fizik kurallarının genişletilmesinin olanaksız olduğunu söylemeye cesaret edememektedir. Belki de bu konuda bazı sürprizlere kendimizi hazırlamamız gerekecek.

P.M.'den çeviren: Dr. Ergin Korur

"Eğer hiç tadına bakmadıysan, bakıcıdan hoşlanmadığını nereden bilirsin?"